
PARADISO

Paradiso is een poppodium in de breedste zin van het woord: het biedt niet alleen ruimte aan popmuziek en verwante muziekstijlen, het ambieert ook hét huis te zijn van de popcultuur. Popcultuur is op allerlei manieren verweven in de samenleving en draagt bij aan de maatschappij als het gaat om cultuurparticipatie en talentontwikkeling. Paradiso wil daar een reflectie van zijn van deze innovatieve cultuur die terug te vinden is in film, theater, games, grafische vormgeving, beeldende kunst, mode, dans en literatuur. Het zwaartepunt van de programmering ligt bij popmuziek, maar Paradiso beperkt zich niet tot bepaalde (muziek)genres, disciplines of landen. Paradiso biedt een podium aan een breed spectrum van genres en artiesten en streeft daarbij naar een balans tussen grote gevestigde namen en beginnend talent en tussen mainstream repertoire en niche programmering. In 2019 trok Paradiso bijna 700.000 bezoekers met 1420 programma's, onder meer met locatieprogrammering op kleinere podia in Amsterdam als Bitterzoet, Cinetol, 't Zonnehuis, Paradiso Noord en op allerlei andere plekken in de stad. Daarmee is het podium een van de meest bezochte culturele instellingen van Amsterdam. In de afgelopen beleidsperiode investeerde

Paradiso veel in deze andere podia en zette daar in op het ondersteunen van nieuw talent.

In de komende kunstenplanperiode wil Paradiso nog altijd de stad in de volle breedte bedienen en met een diverse programmering een net zo divers publiek op de been brengen, zij het doelgerichter en met minder concerten. Paradiso wil voor talentontwikkeling mensen kennis laten maken met livemuziek en hen laten excelleren. De cultuureducatieve programmaserie 'De Uitvinders van ...' krijgt hiervoor navolging buiten Paradiso. De instelling gaat door met het investeren in de ontwikkeling van nieuw programma-aanbod met nieuwe concepten voor club- en nacht-programmering gericht op het behoud van hoogwaardige nachtcultuur in het centrum. Live-muziek zal in de nacht vaker de ruimte krijgen, zoals dat eerder al het geval was tijdens het Amsterdam Dance Event en het Super Sonic Jazz Festival.

ADVIES

Artistiek belang

De mate waarin Paradiso zijn publiek aan het Leidseplein weet te bedienen, met soms wel vijf concerten op een dag, grenst volgens de Amsterdamse Kunstraad aan het bovennatuurlijke. Het aantal initiatieven en de omvang van de output is enorm. De kwaliteit van de programmering lijdt hier niet onder, maar soms voelt het te 'fabrieksmatig' voor muzikanten en publiek. De strategie van de afgelopen jaren om zo veel mogelijk te willen boeken op zo veel mogelijk plekken, heeft niet goed uitgepakt. Het leek alsof Paradiso een stempel op de hele stad wilde drukken. De kunstraad is blij dat de instelling zich wat matigt in dit opzicht. Een voorwaarde voor een nieuwe externe Paradiso-locatie is dat er inkomsten uit horeca te halen zijn, in dit opzicht kiest Paradiso voor een veiliger koers.

Paradiso heeft een historische, institutionele waarde binnen het popgenre en is van oudsher een sterk merk. De instelling heeft op het podium altijd diversiteit laten zien. De programmering is zeer uitgebreid

en gevarieerd, van popmuziek tot clubnachten en klassieke muziek, en van politiek tot beeldende kunst en dans. De artiesten behoren tot de wereldtop, of zetten net de eerste stappen in het vak. Paradiso maakt graag ruimte voor experimenten en is continu in ontwikkeling. Na de succesvolle stap naar Noord in de Tolhuistuin heeft Paradiso in Cinetol (Zuid) geïnvesteerd. Paradiso is medeoprichter van het Milkshake Festival dat ook in São Paulo wordt uitgevoerd. Alle stichtingen die gelieerd zijn aan Paradiso zijn stuk voor stuk artistiek relevant in hun eigen domein. De kunstraad roemt de originele, urgente en excellente programmering. De internationale contacten van Paradiso zijn uniek, grote sterren geven soms de voorkeur aan Paradiso als ze ook in de ArenA of AFAS Live kunnen optreden. Het is een mooi gebaar dat het podium een online archief bijhoudt van alle concerten uit de afgelopen 52 jaar en waar mogelijk ook beeld of geluidsmateriaal beschikbaar stelt.

Belang voor de stad

Paradiso ziet het als zijn corebusiness om jonge bands op weg te helpen. Hiertoe is een keten van speelplekken ontwikkeld van klein naar groot via een paar tussenstappen. Paradiso reflecteert in de aanvraag op de pogingen in Nieuw-West een dependance op te zetten en op de onderhandelingen over een Paradiso-podium op het Westergasterrein wat niet doorgaat. De kunstraad is het ermee eens dat niet alles tegelijk tot bloei kan komen. Paradiso moet keuzes maken en de keten van zalen voor de ontwikkeling van talent overeind houden. De kunstraad hoopt dat Paradiso zijn inzet op het gebied van talentontwikkeling vergroot, wat past bij een instelling die veel kansen biedt aan volgende generaties.

Paradiso is in Amsterdam een onmisbare schakel voor popmuziek, popcultuur, het nachtleven, internationale artiesten en de *indie scene*, ook vanwege de impact van alle aan Paradiso gelieerde stichtingen. De maatschappelijke relevantie van Paradiso komt eveneens tot uiting in de laagdrempelige toegang tot een brede lijn concerten, waarbij zowel voor gerenommeerde als experimentele acts en publieksgroepen wordt gekozen. Nu het nachtelijke clubleven zich verplaatst naar de randen van de stad, wint de nachtprogrammering aan belang voor de stad.

Veranderingen in uitgaansgedrag door het festivalaanbod, maar ook doordat bezoekers minder loyaal zijn aan vaste clubavonden, zorgen voor een terugloop in publiekscijfers. Paradiso zet zich expliciet in om zijn prominente podium in het centrum toegankelijk te houden voor de ontwikkeling van inhoudelijk interessant nachtaanbod en koppelt de programmering terecht aan talentontwikkeling. De kunstraad is positief over de aanstelling van twee programmeurs om zo het aanbod van subgenres in de nachtprogrammering te verbreden. Het groot aantal beveiligers bij de entree, die na klachten van buurtbewoners de orde bewaken, zorgt helaas voor een minder gastvrije binnenkomst.

De omvang van het educatieprogramma is bescheiden. Intern wordt een traineeteam opgeleid met een jonge producent, een bedrijfsleider, een programmeur en een publiciteitsmedewerker, om uiteindelijk als zelfstandig team te opereren. De kunstraad vindt dit een mooi project. De marketing van Paradiso is goed. Tijdens de vorige subsidieronde heeft de instelling aangegeven zich zorgen te maken over het hoofdzakelijk 'witte' publiek dat de concerten bezoekt. De huidige aanvraag zwijgt over dit onderwerp, al geeft het podium wel aan, extra inspanningen te verrichten om een breder publiek binnen te krijgen door de gemeenschappen rond de sub brands te versterken. In de aanvraag ontbreekt een reflectie op de geboekte progressie ten aanzien van de publieksverbreding, evenals concrete en meetbare doelstellingen. Ook had de kunstraad de strategie voor West en Nieuw-West graag meer uitgewerkt willen zien.

Uitvoerbaarheid

De gemeente Amsterdam betaalt maar voor een klein deel mee aan de financiering van Paradiso. Het podium kan voor meer dan 95% op eigen benen staan. Voor de komende periode voorziet Paradiso een kostenstijging van 800.000 euro per jaar, waarvan zij de helft in de vorm van extra subsidie bij de gemeente aanvraagt.

Paradiso heeft veel verlies geleden in voorgaande jaren zodat het eigen vermogen is gedaald. De instelling gaat minder buiten het eigen huis programmeren en toch stijgen de programmeringskosten. Naast de voorgenomen extra investeringen in nieuw programma-aanbod heeft deze

stijging te maken met toenemende reis- en verblijfskosten, en personeelskosten. De kunstraad hoopt dat de verwachte stijging van gages slechts een geringe invloed zal hebben op de toegangsprijzen, om terugloop in bezoekersaantallen te voorkomen. De vele verzoeken die Paradiso krijgt om de zaal te huren worden afgeslagen, tenzij het aanbod past bij het profiel van Paradiso. De kunstraad ziet een groeiende druk op de exploitatie als gevolg van de ambitie om op meer externe locaties te programmeren en de concurrentie met vele festivals.

Met betrekking tot de Fair Practice Code schrijft Paradiso dat het zich aansluit bij het standpunt van de Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPf): 'De popsector streeft ernaar popmuzici een gage te betalen die fair is voor de bespeler en tegelijkertijd niet leidt tot verschraling van het aanbod doordat de programmering niet meer is te bekostigen. [...] De VNPf gaat in samenspraak met [...] popmuzikanten in 2020 werken aan de totstandkoming van een in de popsector passende honorariumrichtlijn.' De kunstraad kijkt uit naar de toepassing van de honorariumrichtlijn waarover gesproken wordt in de aanvraag.

Diversiteit en inclusie

Het is een grote verdienste van Paradiso dat zij al initiatieven ondersteunde van makers met een diverse achtergrond toen dat nog niet werd aangemoedigd. Zo stond zij aan de wieg van Likeminds en Marmoucha. Deze aandacht vertaalde zich lange tijd echter niet naar een gemengd publiek voor de concerten in Paradiso. De kunstraad denkt dat er in de afgelopen jaren hard gewerkt is om een meer gemengd publiek binnen te krijgen en vindt dat er sprake is van een opwaartse lijn. Zo kennen de Korendagen, clubnacht Rapido en het Suikerfeest een vanzelfsprekende plek binnen het totaalprogramma. De genderdiversiteit op het podium blijft een punt van aandacht. Hoewel een lichte kentering is waar te nemen, wordt de popwereld nog door mannen gedomineerd. Paradiso doet bewust moeite om meer vrouwen een podium te geven, onder meer met emancipatoire hiphop. Ook zet de instelling zich actief in meerstemmigheid in het programma te waarborgen, waardoor op het podium ruimte is voor zowel ongekuiste rap als het bezoek van de vrouwelijke imam Amina

---

Wadud die als eerste vrouw in Nederland publiekelijk in het vrijdagmiddaggebed vooring. Dit vindt de kunstraad te prijzen.

Het actieplan dat Paradiso heeft ingediend, is helder. De belangrijkste ambitie is het mengen van verschillende doelgroepen. Hiertoe staan de deuren van de grote en kleine zaal vaak open. De kunstraad vindt het mengen van publieksgroepen een nobele doelstelling. Het is belangrijk dat mensen uit verschillende bevolkingsgroepen en met verschillende muziekvoorkeuren elkaar tegenkomen in Paradiso. Het traineeteam biedt een mogelijkheid het personeelsbestand op een organische manier diverser te maken. Een goed instrument volgens de kunstraad, die van mening is dat Paradiso op het vlak van de samenstelling van het personeel nog weinig cultureel divers is. Er is veel waardering voor de manier waarop Paradiso met rolstoelgebruikers omgaat. Bijvoorbeeld door hen de sleutel van de lift te geven, waardoor zij zich zelfstandig kunnen bewegen door het pand.

Paradiso wordt op naam in de Amsterdam Bis 2021-2024 opgenomen.

Huidig	€ 683.771
Huidig 2020*	€ 689.925
Gevraagd	€ 1.089.925
Advies	€ 710.000

*inclusief (eenmalige) 0,9% compensatie nominaal in het jaar 2020
